

CARTA OBERTA A BENET XVI

“Les associacions Cristianisme Segle XXI i Redes Cristianas, volen donar a conèixer una carta pública dirigida al Papa Benet XVI, amb motiu del seu viatge a Santiago de Compostela i a Barcelona els propers dies 6 i 7 de novembre, amb l’objectiu d’obrir un debat en profunditat sobre el present i el futur de l’Església catòlica i la seva relació amb la societat actual”.

Benvolgut Sant Pare,

Us escrivim en nom d’un ampli col·lectiu de persones, entitats cristianes i comunitats de base de Catalunya i també de moltes altres distribuïdes per tot Espanya. Ho fem des de la nostra fe, des de la convicció de sentir-nos plenament Església i en coherència amb els ensenyaments que hem rebut de la mateixa Església. Els principis de Cristianisme Segle XXI i la Carta d’Identitat de Redes es fonamenten precisament en aquests dos pilars: el seguiment de Jesús de Natzaret i la preocupació pels pobres. Des d’aquests referents, com no podia ser d’altra manera, és des d’on us dirigim les nostres paraules.

Sabeu que Galícia i Catalunya, tot i que formen part d’un mateix Estat, tenen identitats molt singulars, forjades al llarg dels segles, que s’expressen en una llengua i amb una cultura pròpies; amb tradicions i santuaris propis –com els que visitareu aquests dies –, que configuren personalitats col·lectives molt riques i diferents, amb drets històrics encara no plenament reconeguts, que sempre hem demanat a la jerarquia de l’Església que reconegui en totes les dimensions de la vida religiosa, pastoral, litúrgica i institucional. Desitjaríem que la vostra visita a aquestes comunitats servís per a l’afermament d’aquestes singularitats, també en el camp religiós.

L'Estat i aquestes dues comunitats en particular, viuen avui sotmesos a profundes transformacions en l'àmbit cultural i econòmic, d'entre les quals voldríem avui remarcar-ne només dues: el profund procés de secularització i la crisi econòmica. Fa temps, el cristianisme havia estat un element essencial en la configuració de les nostres identitats, tant en l'àmbit personal com familiar i dins la societat civil. Però avui ja no és així. Les nostres societats han avançat cap a l'autonomia de la moral i de la ciència, la separació de poders, el respecte a la consciència i, en conseqüència, en la capacitat de construir la història sense acudir a la religió. Els baixíssims índexs de compliment religiós indiquen aquest canvi de signe, que creiem irreversible. Amb motiu de la vostra visita, aquesta observació ens sembla especialment oportuna perquè, malgrat que en ambdues visites us veureu envoltat de masses, només es tractarà d'un fenomen fugaç i molt mediàtic, de molt dubtosa repercussió en un canvi de comportament religiós. I també perquè, atès aquest pluralisme, com a dirigent d'una de les confessions religioses, no podeu dirigir-vos als ciutadans en general som si tots fossin de la vostra confessió. Això pot molestar, lògicament, als que no en són.

Finalment, avui vivim de manera particularment dura els efectes de la crisi econòmica: tancament d'empreses, atur i índexs creixents de dualitat social; hi ha també una presència puixant de la immigració estrangera com a exponent de la crisi internacional. Tot això posa una vegada més en relleu la debilitat i la injustícia de les nostres societats i la perversitat del sistema. També aquesta observació és particularment oportuna amb motiu de la vostra visita, perquè, en aquest moment de crisi, voldríem que el vostre viatge es mantingués dins uns límits d'austeritat econòmica i no donés el més petit motiu de crítica. Al mateix temps, desitjaríem de Vostè una paraula de conhort per a aquells col·lectius que treballen per aconseguir unes estructures socials més justes.

És hora que l'Església faci un pas en la direcció de reconciliació amb les nostres societats. Si avui, després de cinquanta anys, tornéssim a fer-nos aquelles dues senzilles i provocadores preguntes que donaren vida als documents del Concili “Església Catalana i Església Gallega, què dius de tu mateixa cap enfora i què dius de tu mateixa cap endintre, cap als teus fidels?”, el primer que hauríem de dir és que, contràriament a allò que desitjava el Concili, la veu de les nostres comunitats ha estat segrestada per l'única veu d'una Conferència Episcopal, que de cap manera reflecteix la diversitat de les esglésies locals ni el pluralisme dels creients. A les nostres societats, avui, el divorci entre la cúpula dels bisbes i les esglésies de base és alarmant. El treball sacrificat i silenciós de milers i milers de cristians i cristianes de base no troba cap ressò a les declaracions i actuacions de la jerarquia. Al contrari, la seva veu va quedant progressivament ofegada enmig del continuat sarau dels bisbes al carrer.

Pel que fa al tema de la laïcitat i de la multiculturalitat a què ens hem referit abans, valorem l'actitud d'obertura que Vostè va manifestar a les declaracions de Belem de Lisboa a la trobada amb intel·lectuals, quan va demanar "el necessari diàleg amb el món" i afirmar que l'adhesió a la veritat que proclama l'Església no és incompatible "amb el respecte envers les altres veritats o amb la veritat dels altres". Agraïm aquesta observació perquè certament en alguns altres esdeveniments hem sentit que, quan l'únic criteri d'actuació és la suposada "Veritat" en comptes de l'amor i el respecte a les persones, aquesta es converteix en inquisició i terror.

Tant de bo que aquestes expressions suposessin el final d'una etapa postconciliar en la qual l'Església, recordant antigues condemnes del s. XIX i considerant-se l'única posseïdora de la Veritat, s'ha construït una barrera contra el món, vivint-hi d'esquena i enfrontant-s'hi en tots els camps (científic, moral, teològic i polític). Hem vist com, allunyada progressivament de la gent i refugiada en les seguretats del propi grup, l'Església corria el risc de convertir-se en ghetto. Per a moltes persones ha deixat de ser el referent moral de la societat i al nostre mateix col·lectiu, sovint, l'ha fet sentir foraster i exiliat a casa seva.

Per últim, unes paraules en relació a la crisi econòmica i l'especial atenció a les seves víctimes. Les causes i les conseqüències de la crisi que ens sotraga amb tanta vehemència haurien de tenir una consideració molt especial des de la fe i la teologia, perquè es tracta d'una immensa tragèdia moral, espiritual i política. A fi de comptes, en el moment definitiu (Mateu 25, 31-46 i carta de Jaume) davant de la història la qüestió fonamental no serà la religió ni tan solament Déu, sinó quina resposta hem estat capaços de donar a les víctimes.

Vivim immersos en unes estructures econòmiques perverses i de pecat, que, per subsistir, necessiten pobresa i que sigui majoritària: crisis alimentàries provocades per l'augment abusiu dels preus, el deute extern dels països pobres, el tràfic d'armes, la imposició d'avantatges comercials desiguals, paradisos fiscals, el negoci de la droga, l'explotació infantil, el tràfic d'éssers humans, especialment de dones, nens i nenes, el malbaratament dels recursos de la naturalesa... en un sistema que ho converteix tot (necessitats bàsiques i relacions personals) en objecte de negoci o de compra/venda. Davant d'aquesta estructura de pecat no són suficients les apel·lacions a la conversió individual.

Com a cristians i cristianes compartim aquest treball a favor d'unes estructures més justes amb amplis sectors no creients de la societat. Malgrat tot, davant la gravetat i la duresa dels esdeveniments, ens trobem tots sense referents institucionals, polítics, ètics, i organitzatius. No és fàcil de trobar referents que desvetllin confiança, capaços d'acollir aquell o aquella que sofreix o dubta, testimonis de l'anomenat "principi misericòrdia" en aquest món immisericordiós.

I és sobretot en aquest camp on trobem a faltar la veu profètica de l'Església, una veu forta contra la injustícia en la qual els desheretats i desheretades se sentin compresos i compreses. La percepció creixent és que li manca sensibilitat i que ha deixat de ser aquell lloc profètic de trobada i acollida dels pobres. Al contrari, l'única veu de l'Església que se sent dona voltes quasi sempre sobre els mateixos temes: pressió política per aconseguir cotes més altes de poder econòmic o cultural i, en temes de moral, es redueix el necessari discurs de l'ètica i dels valors al monotema de la sexualitat. Desitjaríem que l'Església aparegués davant les nostres societats amb un altre rostre, continuadora del mateix Jesús davant els poders del seu temps.

A pesar de tot això o més aviat per tot això, creiem que estem en un moment propici. Vivim en un món greument malalt i malferit, però sabem on som i cap a on volem anar. Com a creients en Jesús i membres de la seva Església, amb la present carta volem col·laborar a fer de les nostres Esglésies locals un senyal de fe i un motiu d'esperança.

Barcelona, 19 d'octubre 2010